

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letna plačnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 17. aprila 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 45.

Krošnjariji zopet v ofenzivi.

Iz Štajerskega se nam poroča, da je dotok krošnjarijev z dneva v dan vedno večji. Polna so jih po deželi sela, pa tudi v trgih in mestih se te nadloge ne morejo rešiti. Meseca januarja t. l. je veliki župan mariborske oblasti izdal na intervencijo Zbornice TOI okrožnico vsem sreskim poglavarjem in mestnim magistratom v Celju in Mariboru, da strogo izvršujejo predpise krošnjarskega patenta in nanje opozore nadzorne organe, toda tudi ta poziv ni mnogo zalegel. Nekaj dni po priobčitvi okrožnice se je sicer opazil nezaten popust pritiska krošnjarijev, toda kmalu potem se pridobili na predrznosti in danes najdeš krošnjarije povsod več kot kdaj prej. Dasi pravijo določila § 12. krošnjarskega patenta, ki so v Sloveniji še celotno v

veljavi, izrecno, da mora biti blago, s katerim se krošnjari, tuzemskega izvora, opremljeno z znakom in dobavnim izkazom, se vendar prodajajo po večini samo predmeti inozemskega izvora. Ne glede na to, da je tuji izvor predmetov že na zunaj viden, se varnostni organi niti ne trudijo, da bi poklicali krošnjarija na odgovornost in postopali proti njemu po zakonu. Tako sabotiranje zakona in preziranje navodil g. velikega župana nam ni razumljivo. Določila zakona o pobijanju draginje se v Sloveniji tolmači najstrožje, določil krošnjarskega patenta pa neče nikdo poznati, tudi če izda g. veliki župan ponovne pozive, da se strogo izvršujejo?!

* * *

Izvoz jajc.

Poleg hmelja spada med važne izvozne produkte našega kmetijstva izvoz jajc. Eksport jajc je posebno razvit v mariborski oblasti, dočim ljubljanska po vojni sploh ne pride za izvoz v večjem obsegu v poštev. Toda tudi v mariborski opažamo v zadnjem letu velik padec v kontingentu izvoza, ki nam nalaga dolžnost, da posvetimo temu pojavu vso pažnjo. Izvozna trgovina jajc iz Slovenije je združena v glavnem v rokah par eksportnih hiš kot posameznih tvrdk, ki razpolagajo z obsežnim kupčijskim aparatom in tehničnimi napravami za izvoz jajc. Med povojnimi tvrdkami pa zasluži vso pažnjo po razmahu svojega poslovanja in po svoji interesantni strukturi Zadruga za izvoz jajc v Št. Jurju. Nedavno se je vršil njen občni zbor, o katerem je dnevno časopisje obširno poročalo. V naslednjem podajemo o prilikah v trgovini z jajci nekoliko podatkov, ki so za splošne gospodarske razmere velike važnosti.

Glavna središča za rejo perutnine so v ptujski okolici do Središča, deloma tudi po bizeljskem in po kozjanskem okraju. Zadruga obstoja iz samih trgovcev, nad 100 po številu, ki nakupujejo jajca in jih pošiljajo Zadrugi v svrhu nadaljnjega kondicioniranja in eksporta. Zato je ta zadruga kot eksportno združenje trgovstva zelo interesanten in značilen pojav v naši eksportni trgovini. Zadruga je lani imela nad 200 milijonov dinarjev prometa in se lepo razvija, brez nesoglasij, ker so se uvedli enotni nakupovalni pogoji.

Kot glavna vzroka nazadovanja izvoza jajc se označuje na eni strani slab pridelek žita, vsled česar kmetje ne krmijo perutnine z žitom, ker vsled svojih primitivnih nazorov raje pustijo perutnino, kakor da bi kupili zanjo žito pri trgovcu. Poleg kurje kuge, ki je povzročila velik padec našega perutninarstva, pa se opaža tudi znatna degeneracija vsled pomankanja križanja. Treba bi bilo napraviti propagando za osnovanje rejskih središč v vsakem srezu in zanje pridobiti sulmtalske kure, ki so izvrstne nosilke in tudi po mesu prvovrstne. Sedaj obstoja tako rejsko središče samo v Radvanju pri Mariboru.

Posledica organizatornega napredka omenjene izvozne zadruge je, da se bo več renomiranih tvrdk omejilo odnosno opustilo svoje obrate, med njimi tudi Kleefisch iz Ptuj. Zadruga se še vedno poslužuje v inozemstvu stare znamke, ki jo je upeljala tvrdka

Reinhard iz Puntigama »Styrian Eggs«. Po teži dosega naše blago povprečno 55 gramov na komad, dočim doseže holandsko blago 57, 58 do celo 60 gramov. Vojvodinci in Srbijanci imajo le lahko blago po teži 51 do 52 gramov na komad, kar se mnogo nižje oceni in honorira. Glavna nakupovalna mesta zadruge so: Veliko Trgovišče, Št. Jur in Središče, od koder se blago pošilja v Št. Jur radi sortiranja. Trgovci so si sedaj nabavili mere glede prevzemanja jajc po njih obsegu in se preuredili po predpisih berlinske jačje borze. Dopusten odstotek takozvanih »plavčev«, to je jajc, ki so vsled izsušitve izgubila na teži, je v Angliji in Nemčiji dopusten do 4%.

Najbolj pereče vprašanje za izvoz jajc je zgradba hladilnic. Moderno opremljena hladilnica bi stala za njihov obrat ca. 12 milijonov dinarjev. Sedaj jo ima samo Eksportna družba v Mariboru. Zadruga pa se mora posluževati hladilnic v Zürichu v obeh jalovih sezonah, kar jim povzroča zelo visoke stroške. Naša jajca v Nemčiji dosežejo maksimalno Frankfurt, v posameznih izjemnih slučajih celo Düsseldorf. Najmočnejše nam konkurira Rusija, ki prodaja v Berlinu komad po 7 penigov, dočim stane jugoslovansko 12 penigov.

Čarina zaenkrat ne igra velike vloge in žigosanje jajc bi se po našem mnenju dalo prav dobro izvesti in bi bilo v korist našemu eksportu. Zadruga zveza v Celju je že lani predložila poljedelskemu ministru osnutek pravilnika za izvoz jajc, ki naj bi služil v zaščito naših interesov, vendar od sedaj to vprašanje še ni prišlo pri ministru v pretres.

ZAMENJAVA TURSKIH NOVČANIC.

Turčija zamenjuje ves turški papirnati denar bivšega turškega imperija za nov papirnati denar turške republike. Zamenjava se je pričela dne 5. decembra 1927 in traja do 5. junija 1928 (šest mesecev). Po preteku tega roka izgubi papirnati denar bivšega turškega imperija vsako vrednost.

AVSTRIJSKO DOLARSKO POSOJILO.

Ameriški državni podtajnik v zakladnem uradu Wills je razložil pred finančnim odborom ameriške zbornice načrt avstrijskega obnovitvenega posojila v znesku 100 milijonov dolarjev. Okoli 40 milijonov bi porabili za izgradbo telefonskega in telegrafskega omrežja, 60 milijonov pa za zvezne železnice. Wills je pristavil, da ima ameriški zakladni urad resno voljo, da Avstriji pomaga.

NAČRT ENOTNEGA TRGOVINSKEGA ZAKONA IN KONKURZNEGA ZAKONA.

Za 23. t. m. je sklicana seja podsekcije privatnopravnega odseka ministrstva pravde, in sicer v svrhu pretresa izdelanega načrta enotnega trgovinskega zakona za vso državo. Sekcija sestavljajo naslednji gg.: Gjorgje Nestorović, državni svetnik v pokoju; dr. Milan Škerl, profesor ljubljanske univerze; dr. Milorah Stražnički, profesor zagrebške univerze in dr. Velizar Mitrović, profesor beogradske univerze. — Ministrstvo pravde je nedavno dostavilo načrt konkurznega zakona vsem gospodarskim korporacijam, višjim sodiščem, odvetniškim in notarskim zbornicam v proučevanje in izjavo. Na podlagi pripomb in predlogov bo nato izdelan definitivni tekst zakonskega predloga, ki bo predložen Narodni skupščini.

* * *

SPREJEMANJE PREDVOJNEGA DROBIŽA SOSEDNIH DRŽAV.

Po obvestilu ministrstva pošte in telegrafa od 20. marca t. l. in po odloku generalnega inspektorata finančnega ministrstva od 22. februarja t. l. smejo državne blagajne od davčnih obveznikov in sploh pri izmeni denarja sprejemati samo predvojni nikljasti drobiž sosednih držav, računajoč po kurzu: 100 bolgarskih levov je 41 Din, 100 rumunskih levov je 35 Din in 100 grških drahem je 75 Din. Predvojni nikljasti drobiž ostalih držav sprejemajo državne blagajne po nominalni vrednosti al pari za dinarje.

Pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev.

V ponedeljek dne 16. t. m. se je vršila pod predsedstvom g. V e d e r n j a k a plenarna seja delegatov Pokojninskega zavoda za privatne nameščence v Ljubljani. Na razpravi je bil predlog, ki naj se stavi vladi glede spremembe sedaj uveljavljenega zakona o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev. Kakor znano se je ta zakonski predlog sestavljal že več let v posebnem odboru Pokojninskega zavoda, v katerem so bili paritetno zastopani delegati gospodarjev in nameščencev.

Sporni sta bili zlasti dve vprašanji, za kateri je vladalo zaradi tega veliko zanimanje.

Predlog ravnateljstva, zagovarjan po g. Vrtovcu, je šel za tem, naj se volilni red spremeni v toliko, da se bodo volitve vršile v treh skupinah in ne v petih kakor doslej. Proti temu je g. dr. Obersnel zastopal manjšinski predlog, naj ostane pri starem, ker je razdelitev na sedanjih pet skupin stvarno utemeljena in se je dobro obnesla. Predlog dr. Obersnela je pri glasovanju obveljal z veliko večino glasov.

Drugo sporno vprašanje je bil obseg zavarovanja trgovskih nameščencev. Prodrlo je stališče, naj se v zavarovanje pri Pokojninskem zavodu pritegnejo vsi trgovski nameščenci brez ozira na to, ali opravljajo duševno ali tudi ročno delo.

Ostalo je tudi pri tem, da bodo še v naprej zavarovani tudi odvetniški in notarski kandidati, dasi se z načrtom ukinja vsako povračilo ob izstopu iz nameščenskega razmerja.

Sprejeti načrt zakona bo predložen vladi s pozivom, naj ga predloži Narodni skupščini.

Esperanto — sredstvo mednarodnega trgovinskega prometa.

Esperantski jezik propagirajo danes že vse večje radio-postaje sveta. Državniki kakor Herriot in Pianleve, pisatelji Romain-Rolland, Maksim Gorky, Barbusse itd. in svetovnoznani znanstveniki vseh narodov so se izrekli za splošno uvedbo tega lahkega mednarodnega jezika in skoro vsa pomembnejša mednarodna združenja se poslužujejo Esperanta tudi praktično v svojih medsebojnih odnosih. Sedanja situacija pa kaže najbolj jasno resolucija, sprejeta od Društva Narodov na enem izmed prvih zasedanj. Ta danes najbolj važna in vplivna mednarodna organizacija je vprašanje mednarodnega pomožnega jezika izročila v študij posebni komisiji, ki se je načeloma izrekla za propagiranje Esperanta ter se v tem smislu glasi tudi omenjena resolucija Društva Narodov. Praktična posledica pa je bila, da je večina včlanjenih držav v brzojavnem in radio-prometu pripustila Esperanto kot »čist«, t. j. nižji tarifi podvržen jezik in se od tega časa esperantski jezik deloma uporablja tudi že v internem poslovanju Društva Narodov.

Trgovski svet je o vsem tem mogel izvedeti šele l. 1923. Že preje so sicer veliki sejmi na Dunaju, v Frankfurtu, Leipzigu, Parizu, Lyonu itd. izdajali svoje prospekte tudi v Esperantu, vendar pa so bili to le posamezni in redki pojavi. Mednarodna konferenca za uporabo Esperanta v trgovini, ki se je vršila l. 1923 v Benetkah, pa je dokazala, da vlada v vseh kulturnih državah za ta problem že precejšnje zanimanje. Zastopane so bile trgovinske organizacije iz 23 dežel, med njimi 90 trgovinskih zbornic, 7 ministrstev za trgovino ter veliko število industrijskih združenj, bank itd. Tudi tu se je sprejela resolucija, ki vsem trgovskim slojem nujno priporoča praktično uporabljanje Esperanta.

A praktični učinek? Priznati je treba, da je sorazmerno majhen in da o kakem jezikovnem preobratu v mednarodnih trgovinskih odnosih ne more biti govora. Praktičen trgovec nima ne časa ne volje, da bi šel preko teoretičnega priznanja koristnosti enotnega pomožnega jezika, takorekoč iz golega idealizma propagiral idejo, ki mu ne donaja neposrednega haska. Saj je bilo tako tudi pri iznajdbi telefona. Prvi abonenti so bili zelo redki, kajti: »S kom naj telefoniram, če imam pa samo jaz telefon?« Tu je torej pred nami še precej dolgotrajen razvoj in morda bodo še-le bodoče generacije primorane, da se bodo v mednarodnem prometu posluževale vedno bolj enotnega mednarodnega jezika.

Vprašanje je torej, v koliko more esperantski jezik že danes služiti praktičnemu trgovcu, in tu je treba v prvi vrsti poudariti delovanje največje, praktičnim ciljem služeče esperantske organizacije »Universala Esperanta - Asocio« v Ženevi.

Imenovana na trgovski podlagi ustanovljena organizacija izdaja vsako leto odresar svojih zastopnikov, ki se nahajajo sedaj že v približno 1500 mestih vseh kulturnih dežel in ki brezplačno poslužujejo kot nekaki esperantski »konzulci«. Tudi v Jugoslaviji ima navedeno združenje svoje zastop-

nike (delegitoj)*. Vsi ti so v zvezi z esperantskimi organizacijami v dotičnih krajih. Člani UEA (Universala Esperanto - Asocio) so upravičeni zahtevati od zastopnikov udruženja brezplačno pomoč na potovanjih in vsakovrstne informacije, druge usluge pa proti povračilu izdatkov, odnosno majhni odškodnini po dogovoru. Ker je članarina (100 Din na leto) malenkostna, je s to organizacijo že sedaj ustvarjena praktična možnost za koristno uporabo Esperanta v mednarodnih trgovskih poslih.

Predsednik trgovske zbornice v Parizu André Baudet skuša sedaj praktično izvesti načela UEA v večjem obsegu. V Franciji obstojata še dve izključno trgovski esperantski organizaciji, ki dopolnjujeta delovanje zastopnikov UEA z dajanjem kreditnih informacij, inkasiranjem in s posredovanjem trgovskih poslov sploh proti plačilu. Pričakovati je, da bodo tudi druge dežele temu vzgledu kmalu sledile.

Esperantsko gibanje si je tudi v naši državi v kratki dobi po svetovni vojni pridobilo že precejšnje število pristašev in prijateljev. Skoro v vseh večjih prečanskih in v glavnih krajih Srbije so nastale organizacije in skupine Esperantistov. Na visoki šoli za trgovino v Zagrebu poučuje Esperanto docent dr. Maruzzi. Pa tudi zagrebska radio-postaja razpošilja vsak petek esperantski tečaj.

Naj bi te vrstice pripomogle k poglobitvi zanimanja za uvedbo enotnega mednarodnega pomožnega jezika posebno tudi v naših trgovskih krogih.

Dr. I. W.

* V sledečih krajih: Banja Luka, Beograd, Bjelovar, Brčko, Bregi-Koprivnica, Daruvar, Janjina, Koprivnica, Korčula, Ljubljana, Logatec, Maribor, Metković, Mostar, Negotin, Novi Sad, Osijek, Pospilje-Komiža, Rakek, Rakov Dv. Senta, Sinj, Split, Sremska Mitrovica, Subotica, Sušak, Tetovo, Virovitica, Vrhnika, Zagreb, Zemun.

Kako se izvede stabilizacija dinarja?

Že v predzadnji številki našega lista smo pisali o izjavi, ki jo je podal finančni minister glede stabilizacije dinarja na konferenci v Zagrebu. V naslednjem prinašamo še glavne misli in polemiko, ki se je razvila na podlagi članka, ki je bil objavljen glede tega vprašanja v beograjski »Politiki«.

Po izjavi g. ministra bi se vzela za bazo današnja vrednost dinarja od 9-13 švic. frankov in ta vrednost bi se ocenila v zlatu. S tem bi se utrdilo razmerje med današnjo vrednostjo dinarja in količino zlata, ki odgovarja današnji vrednosti 100 papirnatih dinarjev. To bi bil zakonito stabiliziran tečaj naše domače valute. Država bi odplačala del svojega dolga pri Narodni banki, ki znaša 4 milijone funtov šterlingov in ta iznos bi se naložil v Narodni banki. S tem bi se pojačala njena metalna podloga. Da je vse to točno — tako pravi »Politika« — nam dokazuje činjenica, da je Narodna banka že pred nekaj dnevi izvršila poizkus valorizacije svoje bilance na tej podlagi. Pri tej valorizaciji se je Narodni banki priznalo valorizacijo vplačanega kapitala in nepremičnin. Presežek valorizirane metalne podloge je odobren državi na račun odplačila njenega dolga. Če se upošteva, da pripada velika množina zlata in deviz, ki se vračunajo v metalno podlogo, državi, se more pač že sedaj ugotoviti, da ta presežek po izvršeni valorizaciji ne bo znan. Po valorizaciji zadnjega stanja Narodne banke se ceni ta presežek na 50—60 milijonov dinarjev.

Minister financ je izjavil, da se bo zahtevalo, naj bodo novčaničke krite najmanj s 40% metalne podloge, vendar pa bo iznos podloge pri tako izvedeni valorizaciji v procentih verjetno mnogo večji, kot je iznos novčanic v prometu. Ali bo Narodna banka pooblaščená, da spravi v promet tako količino novčanic, ki bi odgovarjala presežku metalne podloge preko 40 odstotkov? O tem se minister ni iz-

javil! Toda z ozirom na njegovo konstatacijo, da se promet novčanic ne bo izpremenil in da bo »fundiran« in se to »fundiranje« mora nanašati na današnje stanje prometa, se pač more zaključiti, da se iznos novčanic v valorizirani bilanci ne bo izpremenil. Ta iznos bo smatrati za bazo, za osnovo, t. j. za »fundament« našega novčanega prometa.

Po izvršeni stabilizaciji je pa pričakovati velik dotok inozemskih deviz v našo državo tako po najetju posojila, kakor tudi s povečanjem dotoka inozemskih kapitalov in je zato treba misliti na povečano emisijo novčanic za prejem deviz. Zakaj pod režimom svobodne izmenjave novčanic za zlato ali devize je povečanje in zmanjšanje množine krožečih novčanic neizogibno. Eno izmed najvažnejših vprašanj pri stabilizaciji po tem sistemu je tedaj ureditev prometa novčanic preko onega takozvanega »fundiranega« prometa. Bati se je pri tem, da vodi ta sistem k neizogibni inflaciji. Inflacije ne bo mogla država preprečiti, če hoče obdržati svobodo izmenjave papirnega denarja za zlato devize. Z drugimi besedami: inflacija ne bo imela nobenih mej, če se bo dovolil svoboden dotok deviz.

Glede tega važnega problema je sotrudnik beograjske »Politike« vprašal neko odločujočo osebo iz Narodne banke, ki sodeluje z ministrom financ pri zakonski stabilizaciji dinarja, in ta mu je odgovorila:

»Operacija se mi ne zdi opasna. Izraz inflacija je slabo uporabljen. O inflaciji se more govoriti samo v primeru, ko ni odgovarjajočega kritja, odnosno ko se emisija novčanic vrši v svrhu kritja državnih izdatkov, odnosno deficita. Če se bo zahtevalo v zakonu o stabilizaciji, da mora biti vsaka emisija preko »fundiranega« iznosa novčanic krita s 100%, tedaj se sme govoriti samo o onem povečanju kroženja, ki je opravdano z ozirom na gospodarske potrebe naših poslovnih krogov.«

Ta odgovor nam daje zadostno pojasnilo, kar se tiče ureditve vprašanja množine novčanic preko iznosa, ki je naveden v valorizirani bilanci Narodne banke. Z drugimi besedami, preko tega iznosa, se ne bo država, odnosno Narodna banka zadovoljila s 40% kritjem, ampak se bo v zmislu zakona zahtevalo 100%. V tem leži vsekakor zadostna garancija za pravilno reguliranje našega denarnega prometa, ker se sigurno ne more predpostaviti, da se bo naša država po izvedeni zakonski stabilizaciji zadržala pod pritiskom dotoka tujih deviz. Sicer pa naj se zgodi že karsibodi — tako zaključuje »Politika« — zakonska stabilizacija ne nosi po mnenju merodajnih faktorjev nikakega rizika, ker vsi preveliki emisije bodo imeli popolno kritje, kar je zelo važno za varnost pričetih reforme.

Profesor na beograjski univerzi g. V. Bajkić je napisal v petkovi »Politiki« proti načelu vlade članek, v kojem imenuje način, kako namerava vlada izvesti zakonsko stabilizacijo, »monetarno teoretična zabloda«. V članku kritizira dr. Bajkić posebno tudi način valorizacije bilance Narodne banke ter pravi, da je to »jugoslovenska specialiteta«, kajti način, po katerem je Narodni banki odobreno valorizirati svojo bilanco, pomeni, da se ima iz skupnega stoka kovinske podloge izločiti deset milijonov zlatih dinarjev in jih valorizirati v korist Nar. banke. Pri vseh narodnih bankah je bila valorizacija izvršena izključno v korist države. Tako se ima po čl. 3. italijanskega dekreta o stabilizaciji lire ves višek, ki nastane pri valorizaciji bančnih rezerv, odobravati državi; prav tako tudi čl. 2. tozadavnega belgijskega dekreta. Na isti način namerava izvesti valorizacijo kovinske podloge tudi Francija. Le pri nas naj se napravi Narodni banki poklon v višini 100 milijonov dinarjev. Tako postopanje bi naletelo na najstrožjo obsodbo vseh novčanikih zavodov v Evropi, brez katerih ne moremo izvršiti zakonske stabilizacije dinarja.

Prof. Bajkić kritizira tudi stališče fin. ministra, po katerem se ne sme dopuščati, da bi se menjalo današnje stanje denarnega obtoka. To pomeni, da Narodna banka ne bo smela na svoj račun izdati več novčanic kakor doslej. Ker bo država odplačevala pri Narodni banki del svojega dolga in ker novčaničke, ki so bile izdane na državni račun, ne spadajo v redni kontingent, tedaj se lahko dogodi, da bo Narodna banka prisiljena zmanjšati obtok za preko 1 milijarde, kar bi bilo še bolj katastrofalno kakor inflacija. Narodni banki se mora dovoliti, da svoj kontingent novčanic poveča za vsoto, kolikor se bo zmanjšal državni dolg. Povečanje kontingenta pa pomeni povečanje dobička pri Narodni banki za 100%, kar se pa ne sme zgoditi.

Tudi povdarja prof. Bajkić, da mora država dobro ločiti svoje interese od interesov Narodne banke. Stabilizacije se ne more izvesti brez spremembe zakona o Narodni banki; to pa ne more biti veljavno brez ratifikacije občnega zbora delničarjev. Tako je nemogoče obdržati obtok bankovcev, ne da bi se spremenil čl. 19. zakona, ki odobrava Narodni banki, da sme na svoj račun izdati trikrat toliko bankovcev, kakor znaša kovinska podloga, ki se bo potom valorizacije povečala.

Prof. Bajkić ugotavlja slednjic, da se bori naša Narodna banka že 40 let proti denarni teoriji. Ona ne smatra, da bi morali biti ljudje, ki upravljajo to institucijo, učenejši od finančnega ministra, ki je politik in ne zavzema stalno svojega mesta.

Ljubljanska borza.

Tečaj 16. aprila 1928	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE		
Amsterdam 1 h. gold.	22:88	22:94
Berlin 1 M	13:5775	13:6075
Bruselj 1 belga	—	7:9376
Budimpešta 1 pengö	—	9:93
Curich 100 fr.	1093:50	1096:50
Dunaj 1 šiling	7:985	8:015
London 1 funt	277:09	277:89
Newyork 1 dolar	56:70	56:90
Pariz 100 fr.	—	223:78
Praga 100 kron	168:10	168:90
Trst 100 lir	298:75	300:75

INDUSTRIJALIZACIJA OBAL MRTVEGA MORJA.

Pred nedavnim časom smo poročali, kako skuša angleška industrija izkoristiti ogromne zaloge soli v Mrtvem morju in da se računava v bližnji bodočnosti na to, da bo pusta samota ob Mrtvem morju prenehala in da jo bo nadomestilo čilo in neprestano industrijsko obratovanje. Sedaj je prišel v Palestino predsednik angleškega kemičnega trusta, sir Alfred Mond in izjavil po kratkem proučevanju na licu mesta,

da se nahajajo kalijeve zaloge ob Mrtvem morju vsekakor le predaleč oddaljene od vsega svetovnega prometa in da radi tega ne bodo mogle na svetovnem trgu tekmovali.

Brez dvoma je promet med Mrtvim morjem in obalo Sredozemskega morja doslej še zelo težaven, toda upati je, da se približa ta oddaljena pokrajina v kratkem času svetovnemu prometu, to pa ne toliko z železniško zvezo, pač pa z avtomobili in letali.

TOBAČNA INDUSTRIJA V AMERIKI.

Tobačna industrija v Ameriki ni državen monopol, temveč je prosta kakor vsaka druga. United Cigar Stores Co., se imenuje milijonarsko podjetje, ki ima svoje tobačno prodajalnice raztresene po vseh mestih in večjih krajih Zedinjenih držav. Da ne bo treba podjetju več plačevati osebja, ki je bilo nameščeno po posameznih prodajalnicah, si je sedaj omislilo avtomatične prodajalnice. Odslej ne bo treba kadilecu drugega kot vreči določeni novce v avtomat in iz njega bo priletela cigara ali zavojček cigaret. V vsaki prodajalnici so trije menjalni avtomati, ki preskrbe odjemalce s potrebnim drobižem, če ga nimajo.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Dne 14. t. m. se je vršil XXVIII. redni občni zbor delničarjev, ki so bili v prav lepem številu navzoči. Predsednik zavoda, g. dr. Peter Defranceschi, je v kratkem nagovoru povdarjal ponoven razmah poslovanja banke v preteklem letu, kot to dokazujejo bilančne številke. V splošnem je bilo gospodarsko leto 1927 neugodno, toda upati je, da je kulminacija slabih povojnih gospodarskih razmer prekoračena in da se torej smemo nadejati tudi v naši državi boljše bodočnosti. Iz bilančnega poročila, ki ga je prečital generalni ravnatelj, g. Alojzij Tykač, je podčrtati predvsem povečanje vlog za ca. Din 40.000.000— na ca. Din 270.000.000—, nadalje drugih upnikov za Din 60.000.000— na Din 243.000.000, meničnega portfelja za Din 13.000.000 na Din 91.000.000— in dolžnikov za Din 60.000.000— na Din 386.000.000—. Skupna vsota aktiv ozir. pasiv se je povečala proti letu 1926 za Din 100.000.000 na Din 585.000.000—, promet pa na Din 40 milijard. Poslovanje 14 tuzemskih podružnic, razvrščenih po celi naši državi, je dalo ugodne uspehe, dočim sta izkazali izgubo inozemski podružnici Gorica in Trst, spričo tamošnjih neugodnih gospodarskih razmer. Ocenitev bilančnih postavk se je izvršila na podlagi dolgoletnih rigoroznih načel. Za morebitne izgube razpolaga banka poleg javnih rezerv z znatnimi latentnimi rezervami v efektih, udeležbah, nepremičninah itd.

Glede čistega dobička za leto 1927, ki znaša, inkl. prenos iz leta 1926, Din 5.212.634:80, je sklenil občni zbor, izplačati za leto 1927 kot dividendo Din 9— na delnico, to je ca. Din 3.000.000—, nadalje dodeliti raznim rezervam okroglo Din 1.600.000—; ostanek, odštevši statutarne tantijeme in dotacije, v znesku Din 172.702:57 se prenese na novi račun. Vse to je bilo sprejeto soglasno in upravi, kakor tudi uradništvo zavoda izrečena zahvala za njihovo požrtvovalno poslovanje.

Vsled poteka funkcijske dobe izstopajoči član upravnega sveta, g. Ivo Souvan, kakor tudi vsi člani nadzorstva, so bili nespremenjeno na novo izvoljeni. — Ob koncu zborovanja je izrazil predsednik banke, g. dr. Defranceschi, prepričanje uprave, da so sedaj skoro vse težke posledice inflacijske in optimistične povojne dobe srečno odstranjene in da gremo nasproti zopet mirnim in treznim gospodarskim uspehom. Ljubljanska kreditna banka bo smatrala vedno za svojo prvo dolžnost, dati vsa svoja sredstva v vsaki primerni obliki na razpolago v prvi vrsti slovenski trgovini, obrti in industriji, kot je to v ostalem dokazala ves čas svojega 27-letnega obstoja.

TRGOVSKI PROMET Z ITALIJO.

Po italijanskih statističnih podatkih, ki so bili ravnokar publicirani, je znašal trgovski promet med našo državo in Italijo: leta 1924 557 milijonov italijanskih lir, leta 1925 751, leta 1926 973, leta 1927 613 milijonov italijanskih lir. Najvažnejši izvozni predmet Jugoslavije za italijanski trg je les. Izvoz lesa iz Jugoslavije v Italijo je znašal leta 1927 822.000 ton (celokupni uvoz lesa je v tem letu dosegel 1.684.000 ton). Iz Jugoslavije se poleg tega v velikih množinah izvažava v Italijo, kakor znano, živina, kuretina, jajca, svinca, cink itd. — Italijanski izvoz v Jugoslavijo se je razvijal takole: leta 1924 370 milijonov italijanskih lir, l. 1925 496, leta 1926 380, leta 1927 307 milijonov italijanskih lir. Izvozne posebnosti Italije za jugoslovenski trg so riž, pomaranče, mandarini, limone, sveže sočivje, volneni in bombaževi izdelki, lan, juta, svila, avtomobili, žveplo, modra galica i. t. d.

Spominjajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

K. Tiefengruber:

Vprašanje koledarske reforme.

Že davno so gospodarski in znanstveni krogi načeli vprašanje reorganizacije Gregorijanskega koledarja. Znanstveniki povdarjajo to potrebo z motivacijo, da se časovna enota »dan« ne ujema s pojmom tristošestdesetega dela leta, ampak so tu še vlomki, ki so izračunjeni na 5 ur, 48 minut in 49.79 sekund. Te napake so bile vzrok, da so se izvršile že razne poplave. Ko se je leta 1582 uvedel mesto Julijanskega Gregorijanskega koledarja, so ugotovili že 10-dnevno napako, ki so jo popravili na ta način, da je 4. oktobru sledil takoj 15.

Danes ne gre toliko za znanstveno stran, potreba se je pojavila z gospodarskega stališča. Neenakost v mesecih, potem okolnost, da se datumi v njih ne strinjajo z dnevi v tednu, konečno premakljivi prazniki, delajo težave, ki jih je treba odpraviti.

Posebno za stabilizacijo velike noči so se v nekaterih državah že prav živahno zavzemali, ker so s tem praznikom združeni važni termini, n. pr. v šolah. Vsi ti predurki so že leta 1924 dali Društvu narodov pobudo za posebne študije. Osnovl se je odsek, ki je stopil z oglasom v javnost, da se predložijo konkretni predlogi in osnutki. Na ta poziv je dobila dotična komisija 185 elaboratov. Med temi so bili štirje iz naše države. Prvi predlog predvideva samo spremembo v številu dni pri mesecih ter bi se mesecem ob koncu vsakega četrtletja prisodilo 31 dni. November bi dobil tudi 31 dni, v prestopnem letu pa bi se decembru še dodal 32. dan. Dalekosežnejši je predlog Coswarth-a; ta prekine radikalno z dvanajstmesečno tradicijo ter priporoča delitev leta na 13 mesecev po 29 dni. Med junij in julij naj se vrine novi mesec. V dopolnilo na 365 dni bi sledil 29. decembru dan breztedenskega štetja, v prestopnem letu se doda 29. juniju še en dan.

Ta ideja je našla v George Eastman, ustanovitelju Eastman-kodak kompanije, vnetega zagovornika, ki na vse mogoče načine propagira Cosworth-ov problem.

Nekaj prednosti se temu predlogu ne da odreči. V prvi vrsti enakost mesecev, ki se vsi začnejo z nedeljo, datumi delavnikov se tudi morajo skozi vse mesece ujemati. Toda trinajsti mesec jako moti deljivost leta in to je ena izmed nepraktičnih strani tega reformatoričnega poskusa.

Z gospodarskega vidika bi najbolje ugajala Blochmannova varijanta, ki je po srednji Evropi tudi najbolj znana ter ji pripisujejo še najsrečnejšo rešitev problema:

1. Navadno leto ima 364 tedenskih

dni in enega med junijem in julijem, ki pa stoji izven koledarja; predlagatelj ga imenuje »medpoletnik«. V prestopnih letih se doda ob koncu decembra še en izvenkoledarski dan.

2. Leto se deli na štiri enakodolga četrtletja s sledečim razporedom:

I.	II.	III.	IV.
31 dni: januar	april	julij	oktober
30 dni: februar	maj	avgust	november
30 dni: marec	junij	september	december

3. Vsak mesečni datum pride vsako leto na isti tedenski dan. Leto se začne vedno z nedeljo, ravnotako tudi vsako četrtletje.

4. Velika noč pade vedno na nedeljo 8. aprila, binkoštna nedelja na 26. maja in tudi ostali, od velike noči odvisni prazniki, so terminirani.

Božični dan 24. december je nedelja. Leto je na ta način točno razdeljeno na 52 tednov, vsak mesec ima 26 delavnikov.

V gospodarskih in upravnih krogih je vzbudil ta načrt precej zanimanja.

Še enostavnejši se zdi načrt, ki ga je izdelal Arthur Williams, ravnatelj Woodstock-Typewriter Company, ter priobčil v zadnji številki »Office Appliances«.

Njegov trajni koledar, ki bi imel stopiti z letom 1933 v veljavo, ima sledečo obliko:

Januar, april, julij, oktober:

ned.	pond.	torok	sreda	četrtak	petek	sob.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Februar, maj, avgust, november:

ned.	pond.	torok	sreda	četrtak	petek	sob.
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Marec, junij, september, december:

ned.	pond.	torok	sreda	četrtak	petek	sob.
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Novo leto, ki pade med soboto 30. decembra in nedeljo 1. januarja, velja kot običajni praznik izven koledarja. V prestopnem letu se izvenkoledarski dan podvoji. V ostalem se ta načrt strinja z Blockmannovim osnutkom.

Brezdvomno čuti celokupno gospodarstvo pomanjkljivosti sedanjega časovnega štetja. Vse mesečne statistike so pravzaprav napačne, ker se pri neenakosti mesecev podatki ne dajo medsebojno primerjati. Terminalska enotnost bi olajšala obrestne račune ter vsa na gotovo dobo računjena administrativna in upravna dela. Nešteti milijoni se izdajajo leto za letom za koledarje, ta de-

nar bi se prihranil oziroma koristnejše uporabil, če se uveljavi večni koledar po gornjih načelih. Koledarska reforma pomeni člen v dolgi vrsti teženj po gospodarski racionalizaciji, za katero stremi vse sodobno človeštvo.

Iz naših organizacij.

Slovensko trgovsko društvo v Mariboru obvešča, da se je moral na zahtevo mnogih društvenih članov na 14. t. m. sklicani občni zbor društva preložiti in se vrši neprekljčno v soboto, dne 21. t. m. ob pol 20. uri v Narodnem domu z že naznanjenim dnevnim redom, kate-rega se naj blagovolijo zanesljivo in točno udeležiti vsi člani.

Gremij trgovcev za politični okraj Brežice vabi na VIII. redni občni zbor, ki se vrši v torek, dne 8. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Brežicah. Dnevni red: 1. Pozdrav zborovalcev. 2. Čitanje zapisnika v zadnjem občnem zborovanju. 3. Poročilo načelstva. 4. Poročilo tajništva. 5. Poročilo blagajnikovo. 6. Odo-britev letnega računa. 7. Določitev prispevka za leto 1928. 8. Proračun za leto 1928. 9. Predlogi. 10. Slučajnosti. Če bi ob določeni uri ne bilo zadosti zborovalcev, se bo vršilo (§ 16. gremijskih pravil) eno uro pozneje z istim dnevnim redom zborovanje ob vsakem številu navzočih članov.

Trgovsko društvo v Celju ima svoj letošnji redni občni zbor na 19. aprila t. l. ob 19. uri (7. uri zvečer) v rudeči sobi Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

Sekeija hmeljskih trgovcev pri Srežkem gremiju trgovcev v Celju obvešča vse člane: Na predlog hmeljskih interesentov je Zbornica TOI Ljubljana opozorila Generalni inspektorat finančnega ministrstva v Beogradu na velik padeec cen hmelja v letošnji izvozni sezoni in predlagala, da naj se visoke ene, ki so predpisane v cenovniku za zavarovanje valute ob izvozu hmelja, primerno znižajo. Generalni inspektorat je usvojil zbornični predlog in je s 15. marcem t. l. znižal ceno za osiguranje valute za hmelj letnika 1927 od 2500 Din na 100 kg na 1500 Din. S 1. aprilom pa je znižal nadalje ceno za osiguranje valute za hmelj iz leta 1927 od 1500 Din za 100 kg na 1000 Din in za hmelj iz leta 1926 od 1500 Din na 1000 Din za 100 kg, kar ustreza sedanjemu položaju na hmeljskih tržiščih.

Trgovina.

Izvozniki v Norveško, ki bi hoteli ali bili celo primorani podvreči blago materialni preizkušnji, imajo v Oslu na razpolago preizkuševališče za material, kjer so prvovrstni strokovnjaki za mehanske in kemične preizkušnje blaga.

Industrija.

Kavčuk. V angleški zbornici je povedal min. predsednik Baldwin, da je dobila vlada poročilo o vprašanju omejitve pridelovanja in eksporta kavčuka. Vlada je odredila, da se z 28. novembrom odpravijo vse omejitvene določbe, ki se tičejo izvoza kavčuka s Ceylona in iz malajskih držav. To poročilo Baldwinu je povzročilo na borzi kavčuka močno nazadovanje cen in je padla cena za 1 funt od 13 centov na 10%. Delnice kavčuka so utrpelje velike izgube. Na borzi v Londonu se širi govorica, da bo šla cena dol na 6 pence. Anglija kontrolira svetovni trg kavčuka in ima ogromne nasade na vzhodno-indijskih otokih in v Indiji. Producenti so zahtevali omejitvene odredbe, vlada jim jih je dovolila, a jih je sedaj v interesu konsumentov zopet odpravila.

Kartel ogrskih tovarn poljedelskih strojev. Med ogrskimi tovarnami poljedelskih strojev so se pričela pogajanja za ustanovitev kartela na široki bazi. Konkurenca naj bo popolnoma izločena. Obenem z racionalizacijo posameznih obratov naj se izpelje tudi razdelitev dela, torej kontingentacija; vsaka tovarna naj izdeluje le določene stroje. Dogovorili se bodo tudi o prodajnih pogojih in razdelili si bodo trge.

Denarstvo.

Ameriška posojila. V marcu so posodile U. S. A. ca pol milijarde dolarjev, deloma Evropi, deloma Kanadi, Japoniki in Južni Ameriki. Do začetka letošnjega leta so dosegle vse ameriške investicije svoto 14½ milijard dolarjev. Če računimo zraven še vojne dolgove po njih nominalni vrednosti, dobimo svoto 25 milijard dolarjev kapitala, ki se nahaja v inozemstvu. Tedaj, ko je bila Anglija svetovni gospodar kreditov, so znašale njene v inozemstvu naložene investicije 18 do 20 milijard dolarjev. Za vsak sedaj v inozemstvu investirani ameriški dolar ima investirani Anglija samo 75 centov; ta dva kapitalista sta vlogi zamenjala. Nasprotno je pa zunanja trgovina Anglije za 10% večja kot ameriška.

Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!

RAZNO.

Tvrdba Westen v Gaberju namerava postaviti v svojem okolišu več čednih enodružinskih hišic. Par takih hišic se prične graditi že tekom letošnje gradbene sezone ob cesti, ki pelje iz Gaberja proti okoliškemu pokopališču.

Ivan Hribar:

60

2./II. 1928.

Moji spomini.

8./III. 1912.

Da je Šuklje prišel v občinski svet, je bila moja zasluga. On je to prav dobro vedel in si je v sejni dvorani izbral sedež poleg mene. Najino prijateljstvo bi bilo morebiti trajno postalo, ko bi si ne bila prišla navzkriž v načelnem vprašanju glede nemškega poučevanja na ljubljanski realki. Ko je ta konflikt nastal, je bilo pa že tudi odločeno, da pri dopolnilnih volitvah Šuklje ne bo več izvoljen. In tako je tudi res bilo. Zato se je pa Šuklje potem v deželni zboru oddolžil s tem, da je vložil predlog, naj se Ljubljani odvzame samostalna skrb za šolstvo ter naj se z njenimi ljudskimi šolami ravna ravno tako, kakor z ljudskimi šolami na Kranjskem sploh. Načrt zakona, ki so ga kratko imenovali »lex - Šuklje«, je bil kljubu uporju poslancev ljubljanskega mesta, Grassellija in Moscheta, sprejet in tako je potem mestna občina ljubljanska morala prispevati tudi za šolstvo po drugih občinah v deželi Kranjski.

Ko je prišel baron Winkler v deželo, pridružil se mu je profesor Šuklje brezpogojno. Mi ostali bi Winklerju ne bili nasprotovani; toda hoteli smo, da kot Slovenec odpravi v javnih uradih velikanske krivice, ki so se dotedaj Slovincem v jezikovnem oziru delale. Ker Winkler za to ni imel zadosti energije, ostali smo proti njemu v opoziciji.

To opozicijo bi bil lahko prav spretno izrazil kot fakično sredstvo za pritisk na ministrstvo v prilog koncesij našemu narodu. Bil je pa le preveč uradnik in si tega menda ni upal. Njegovih svetovalcev hrbtenice so bile pa tudi preelastične in tako nikogar ni imel, ki bi mu bil poguma dajal.

Moja perorisba, s katero sem v predidčem podal sliko politika Frana Šukljeta, ni popolna. Zavedam se, da bi bilo treba podati še nekaj tenkih potez in krepkih črt, da bi sličnost narisa stopila nad vse jasno pred oči. Saj bi to mojemu peresu, ko bi mi bilo do efekta »a tout prix«, menda tudi uspelo. Na srečo se mi ni treba truditi. Prišla mi je namreč pomoč od strani, od katere bi je bil najmanj pričakoval. Od Frana pl. Šukljeta samega. V svoji velikopoteznosti je namreč moje risbo s par krepkimi črtami popolnil tako, da more brezdvajbeno sličnost spoznati tudi človek, ki mu je oslabil očesni živec. Evo teh par potez:

»Na 113. strani njegove že omenjene knjige piše o meni doslovno med drugim tudi tole: Navzlic temu nedostatku bi Ivan Hribar brezdvomno lahko mnogo koristil svojemu narodu, da niso bile dobre lastnosti njegove več ko paralizovane po slabih njegovih svojstvih. Pred vsem je bil tipičen doktrinarec v politiki in močje tega kova navadno škoduje jejo neprimerno več nego koristijo.«

Dne 11. decembra 1898. pa sem z Dunaja prejel tole pismo:

Velečeni gospod župan!

Na prijazne čestitke povodom svojega odlikovanja usojam si izraziti najtoplejšo svojo zahvalo. Tembolj sem ponosen na Vašo častitko, ker izvira od moža, čegar velike zasluge za slovenski narod v obče, zlasti pa za glavno mesto Ljubljano se morajo povsod priznavati, kjer se nepristransko ocenjuje naše razmere.

Z odličnim spoštovanjem Vašemu preblagorodju udani

Šuklje, l. r.

8./III. 1912.

23. Cepitev deželnozborskega narodnega kluba.

Leta 1889. bili smo slovenski deželni poslanci združeni še v enem klubu. Toda že takrat se je pokazalo, da v tem klubu ni pravega soglasja. Največ je bil tega kriv Šuklje, ki je hotel hoditi svoja lastna pota. Še predno sva bila z dr. Tavčarjem izvoljena v deželni zbor, skušal je pridobiti ostale poslance za to, da bi naju ne sprejeli v klub. Ker se mu to ni posrečilo, nasprotoval je vsakemu najinemu predlogu ter gledal, da ga podere. Ali tudi tu ni imel vedno sreče. Zato je, da bi stvar bila sigurnejša, začel vabiti nekatere poslance na posebne sestanke. To se mu je tembolj posrečilo, ker je takrat vsled prizadevanja dr. Mahničevega začela na Slovenskem glavo vzdigovati nova katoliška stranka in je del narodnih poslancev že prisegel bil na njen program.

Šuklje — ta bivši najhujši radikalec in svobodni-slec — je namreč znal pridobiti po tem programu orientovane poslance, da so poleg Janka Kersnika in Frana Višnikarja, ki sta s Šukljem vred tvorila takomenovani »Triglav« zahajali k tem posvetovanjem. Ko smo to drugi poslanci izvedeli, protestovali smo v plenarni seji kluba proti takim sestankom in ko vse to ni nič izdalo, prišlo je do preloma. Narodni poslanci razdeljeni so ni tri klube: Na že imenovani »Triglav«, potem na »katoliški« klub in pa na narodni klub. Členi poslednjega so bili: Josip Gorup, Peter Grasselli, moja malenkost, Ivan Murnik, dr. Ivan Tavčar, dr. Karel Bleiweis vitez Trsteniški, Anton Klein, Hinko Kavčič, Luka Svetec in dr. Josip Vošnjak.

(Dalje prihodnjik.)

Almanah novčanih zavoda kraljevine SHS — 1928 izide v najnovjši jubilarni izdaji glavnega uredništva Almanaha SHS v Zagrebu. Glavne rubrike Almanaha so: I. Uvod. II. Obći pregled sedanjega stanja denarstva in bankarstva Jugoslavije. III. Novčani zavodi kraljevine SHS. IV. Priročni popis večjih bank sveta. V. Promet z inozemstvom. Cena 1 izvoda v trdi vezavi bo 200 Din. Podrobni prospekt Almanaha je interesentom na razpolago v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

PO SVETU.

V petek so bili od dela odpuščeni vsi saški kovinski delavci, 170.000 po številu.

V začetku maja se bo sestala v Italiji konferenca avstrijskih, češkoslovaških in ogrskih bombaževih tovarnarjev, da se na novo posvetujejo z italijanskimi tovarnarji o ustanovitvi srednjeevropskega kondicijskega kartela. — Danci bodo vse eksporte jajec v Anglijo označili z znakom »danskoc«, da dvignejo na ta način eksport. Gledali bodo zelo na kakovost in bo ostalo vse drugovrstno blago doma.

Avstralsko državno plovno progno bo prevzela White Star Line in si bo na ta način priborila vodilno mesto v avstralski plovi.

31. marca je imel ameriški jekleni trust naročil za 4,335.000 ton; lani v marcu 3,553.000 ton, predlanskim 4,380.000 ton.

V marcu smo kupili v Češkoslovaški za 90,610.000 Kč blaga, kar znači 4-85% čslov. izvoza, prodali smo za 34,761.000 Kč ali 1-92; v lanskem marcu je bila pa bilanca precej izenačena, na vsaki strani nekaj nad 70 milijonov Kč.

V Češkoslovaški je bilo 7. aprila v obtočju 3287 milijonov Kč bankoveev, če odštejemo državni novčni dolg v znesku 4,356 milijonov Kč. Kritje je bilo 85-6 odstotno.

Znana družba Ansaldo v Genovi zaključuje poslovno leto 1927 z zgubo 25 milijonov lir; lani je mogla plačati še 5-odstotno dividendo. Prava zguba je pa še dosti nad označeno svoto in bo treba temeljite sanacije premoženjskega in finančnega položaja.

Banque de Bruxelles se bo zopet razširila in bo prevzela še dve bruseljski banki.

Izvoz živine iz Ogrske zelo nazaduje; pri klavnem govedu je padel za 10%, pri pitanih prašičih za 30%, pri pitnem govedu za 23%, pri teletih za 40%; eksport mesa je nazadoval za 50%, eksport zaklanih prašičev in svinjskega mesa je pa sploh prenehal.

Ozimina na Nemškem je nad povprečnostjo; pri klasifikaciji: 2 = dobro, 3 = srednje, 4 = slabo je kvota za pšenico 3-2, za rž 3-3, za ječmen 3-2.

IX. vzorčni sejem v Libereu (Češka) se bo vršil od 18. do 24. avgusta.

30.000 dolarjev so dali za en sedež na newyorški bombaževi borzi. Kot novo trgovsko enoto hočejo vpeljati na tej borzi 50 bal, namesto dosedanjih 100 bal.

Severni del 1700 km dolge perzijske sorcij, južni del pa ameriško-francosko-

angleški konsorci; progno bo vodila skozi vso Perzijo, od Kaspijskega morja do Perzijskega zaliva.

V New-Yorku so ustanovili borzo za surovo svilo. Pripuščenih je samo 250 tvrdk.

Letni dohodki umrlega predsednika ameriške jeklene zveze Garyja so znašali 400.000 dolarjev ali 22,600.000 dinarjev, na mesec torej skoraj dva milijona dinarjev.

Zaloge zlata in deviz pri Nemški banki so dosegle 2156-7 mil. mark, kar je toliko kot 48-9% v obtoku se nahajajočih bankovcev.

Tri največja angleška in ameriška podjetja gramofonov se hočejo združiti v trust in so šli njih tečaj na borzah po prvih poročilih o združenju rapidno navzgor.

Beremo, da bo nemška banka Danat vsled močno razširjenega prometa glavnico zopet dvignila.

V Havani na Kubi je bil velik požar in je pogorelo med drugim tudi 240.000 vreč surovega sladkorja, kojih vrednost je cenjena na 1 milijon dolarjev.

FORD V EVROPI.

Henry Ford se mudi v Evropi. Avtomobilski in v najnovjšem času aeroplanski magnat je posetil Evropo po 16. letih. Hoče se seznaniti z evropskimi razmerami. Če hoče človek na tem svetu kaj doseči, potrebuje ljudi, je dejal Ford. Zato je moj edini namen seznaniti in pomeniti se z ljudmi. Urednik »Chicago Tribune« je govoril s Fordom v nekem londonskem hotelu. Ford je vnet pristaš svobodne trgovine. Carine so po njegovem mnenju največje ovire v mednarodni trgovini. To je sredstvo, ki služi samo eni ali drugi skupini, do čim ima splošnost vedno škodo. Kar se tiče Rusije, je Ford izjavil, da ne namerava graditi v Rusiji svojih tovarn. Trgovski stiki z Rusijo so se zadnja leta letno zboljšali. Doslej je kupila Rusija v Ameriki 30.000 traktorjev. Fordove tvornice grade sedaj velike aeroplane. Predno pride do rednega zračnega prometa čez ocean, bo treba konstrukcijo aeroplanov in motorjev po Fordovem mnenju temeljito izpopolniti.

REPUBLIKA LITVA.

O nobeni drugi baltiški državi se toliko ne piše v evropskem časopisju kakor republiko Litvi.

Znano je, da je ta država nepomirljiva napram Poljski zaradi Vilne, kateri se noče odreči. Še danes, v desetem letu miru, obstoja med tema sosedama pravo vojno stanje. Meja med njima je še popolnoma zaprta in šele nedavno so se na intervencijo Družbe narodov pričela pogajanja za upostavitve normalnih diplomatskih odnošajev.

Od leta 1501. sta imeli Litva in Poljska personalno unijo, leta 1569. je bilo v saboru v Ljublinu proglašena skupna država s sedežem v Varšavi. Vendar pa je Litva še nadalje obdržala svojo posebno vojsko, finance, upravo in vodstvo. Tako je ostala do propasti Poljske leta 1795. Tedaj je tudi Litva prišla pod rusko oblastvo.

Med svetovno vojno so Nemci zasedli Litvo. Že tedaj se je pri Litvancih pojavila želja po svoji posebni državi. Ta želja se je izpolnila 11. decembra 1917, ko je bila v Vilni proglašena samostojna država Litva, katera bi imela imeti z Nemčijo skupne carine in denar.

Po porazu Nemcev oktobra 1918 na zapadu so morale nemške čete zapustiti tudi Litvo. Tedaj so pričeli vpadati v Litvo ruski boljševiki. Litvanska vlada se je morala umakniti iz Vilne v Kovno, da iz Kovna organizira obrambo svoje države. 5. januarja 1919 so zasedli Vilno boljševiki in so proglasili samostojno sovjetsko republiko Litvo.

Nemčija je priznala samostojno republiko Litvo 28. junija 1919, Rusija 12. julija 1920 s posebnim mirom, sklenjenim v Moskvi. Dne 20. decembra 1922 so priznale Litvo tudi Italija, Francija, Anglija, Belgija in Japonska.

Medtem je prišla Litva v velik spor s Poljsko, ko je dne 9. oktobra 1. 1920. poljski general Żeligovski na svojo roko zasedel Vilno in okolico z 28.000 km² in z 1,400.000 prebivalci. Poljska je 18. aprila leta 1922. anektirala to ozemlje.

Z versailleskim mirom je bilo Nemčiji odvzeto ozemlje na desnem bregu Njemena, takozvani »Memelgebiet«, ki meri 2557 km² in šteje 141.274 prebivalcev. Veleposlaniška konferenca je julija 1923. leta zaključila, da se to ozemlje priključi Litvi.

Današnja republika Litva meri 53.242 kvadratnih kilometrov in šteje 2 milijona 873.393 prebivalcev, 39 ljudi na kvadratni kilometer.

Po narodnosti je in vsakih 1000 ljudi 839 Litvancev, 76 Židov, 32 Poljakov, 14 Nemcev, 7 Lotvincev in 2 Belorusa.

Litva je zelo rodovitna, ozemlje za obdelovanje obsega 50% vse površine.

Litva je leta 1925. imela 1,488.000 svinj, 1,455.000 ovc, 1,339.000 glav goveje živine in 497.000 konj. Močno je razvito tudi ribarstvo. Železnice so dolge 1674 km, ceste 2000 km. Litva je leta 1922. uvedla zlato valuto, edinica je »litos«, 10 litosov je en dolar.

Po ustavi od 1. avgusta 1922 je Litva neodvisna demokratska republika. Njen parlament se imenuje »sejmas«; šteje 85 poslancev, katere volijo vsi moški, stari nad 21 let. Začasno glavno mesto je po ustavi Kovno, dokler se ne vrne Litvi Vilna.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje, v Ljubljani sprejema do 17. aprila t. l. ponudbe glede dobave 2500 komadov spojnih vijakov. (Predmetni pogoji so na vpogled pri gradbenem odelenju.) — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 24. aprila t. l. ponudbe glede dobave 1 vagona pšenične moke. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 26. aprila t. l. ponudbe glede dobave 140 m³ jamskega lesa. — Direkcija drž. železarne Vares-Majdan sprejema do 27. aprila t. l. ponudbe glede dobave 2 vagonov pšenične moke in 1000 kg pšenične zdroba. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. aprila

t. l. pri Komandi vojnega okruha v Karlovcu glede dobave 20.000 kg slame; dne 21. aprila t. l. pri Komandi mesta v Čakovcu glede dobave 260.000 kg sena in 60.000 kg slame; dne 23. aprila t. l. pri Komandi vojnega okruha v Varaždinu glede dobave 180.000 kg sena in 50.000 kg slame; dne 26. aprila t. l. pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede dobave 170.000 kg slame; dne 26. aprila t. l. pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 50.000 kg slame. Dne 30. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave inventarskega materijala.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani dne 14. aprila 1928. Govedina v mesnicah po mestu 19 Din; na trgu: 1 kg govejega mesa I. 19, II. 15 do 17, III. 9 do 13, jeklica 17 do 20, vampov 8 do 10, pljuč 8, jeter 17 do 19, ledic 17 do 20, možganov 17 do 20, loja 5 do 10; 1 kg telečjega mesa I. 22-50 II. 20, jeter 25 do 27-50, pljuč 19 do 20; 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 20 do 23, pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glave 7-50, parkljev 6, slanine trebušne 22, slanine ribe in sala 24, slanine mešane 23, slanina na debelo 21-50 do 23, masti 26 do 28, šunke (gnjati) 30 do 35, prekajenega mesa I. 30 do 32-50, II. 25 do 27-50, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35; 1 kg kostrunovega mesa 13 do 14, jaginjine 18 do 20, kozličevine 22 do 24, konjskega mesa I. 8, II. 6; 1 kg krakovskih klobas 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačen 20, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajene slanina 25 do 30; piščanec majhen 20 do 22, večji 25, kokoš 25 do 40, petelin 25 do 35, domač zajec, manjši 10 do 15, večji 18 do 25; 1 kg karpca 25 do 30, linja 25 do 30, ščuke 30 do 35, postrvi žive 80, mrtve 60, klna 15, mre- 15, pečenke 10; 1 liter mleka 2-50 do 3, 1 kg surovega masla 40 do 44, čajnega masla 40 do 55, masla 40 do 44, bohinskega sira 28 do 32, sirčka 10, eno jajce 1 do 1-25; 1 liter starega vina 15 do 22, dalmatinskega 11 do 13, čaša piva 3-25 do 3-50, vrček piva 4-50 do 5, steklenica piva 5-75 do 6; 1 kg belega kruha 6, črnega 5, rženega 5, 1 kg luksuznih jabolk 12, jabolk I. 10, II. 9, III. 8, ena oranža 1-50 do 3, limona 0-75 do 1; 1 kg rožičev 8 do 10, fig 12, dateljinov 24 do 48, mandeljinov 52 do 70, orehovi 10, luščenih 30, suhih češpelj 10 do 12, suhih hrušk 9 do 10; 1 kg kave Portoriko 64 do 72, Santos 48 do 52, Rio 36 do 40, pražene kave I. 90 do 100, II. 72 do 80, III. 58 do 60, kristalnega bologna sladkorja 14, v kockah 16, kavne primesi 20, riža I. 12, II. 8-50, 1 liter namiznega olja 18, jedilnega 16, vinskega kisa 4-50, navadnega kisa 2-50, 1 kg morske soli 2-50, kamene 3, celega popra 62, mletega 64, paprike III. vrste 28, sladke paprike, po kakovosti 52, 1 liter petroleja 7, 1 kg testenin I. 12, II. 10, pralnega luža 8-50, čaja 80; 1 kg moke št. 0 5-75 do 6, št. 2 5-50, št. 5 5-25, št. 6 4-50 do 4-75, kaše 6, ješprenja 5 do 6, ješprenjčka 10 do 12, otrobov 2-50 do 3, koruzne moke 3-50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega zdroba 7 do 8, ajdove moke 1-8 do 9, II. 6 do 7, ržene moke 4-50 do 5; 1 q pšenice 395 do 400, rži 365 do 380, ječmena 360 do 370, ovska 305 do 385, prosa 260 do 300, nove, sušene koruze 305 do 315, ajde 280 do 290, ližola ribničana 450, prepeličarja 525, graha 430 do 500, leče 700 do 900; 1 q premoga 44, 1 m³ trdih drv 150, mehkih 60 do 75; 1 q sladkega sena 100, polsladkega sena 75, kislega sena 60, slame 50; 1 kg ajserice 14 do 16, berivke 22 do 25, motovilca 10, radiča 8 do 10, zgodnjega zelja 10, kislega zelja 4, karfiž 8 do 10, kolerab podzemljic 1, špinat 12 do 13, graha v stroju 14, čebule 5 do 6, česna 6 do 8, krompirja 1-25 do 1-50, kisle repe 3, korenja 2 do 4, peteršilja 4 do 5, zelenjave za juho 4 do 5.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

KALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!

Iskatevajte cenik!

TOVARNA PERILA TRIGLAV, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 8, nasproti hotela Štrukelj

priporoča veliko izbiro moškega perila po konkurenčnih cenah. — Izdeluje se tudi po naročilu.

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kollsej.

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA MERKUR

Ljubljana
Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna **KNJIGOVEZNICA**

Telefon 2552

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča **špecerijsko blago**

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno **RUDNINSKO VODO**

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago!